

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
Факультет кібернетики
Кафедра математичного моделювання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 9 . Соціальна інформатика

для студентів

Освітньої програми:	Журналістика
Рівня вищої освіти:	другого (магістерського)
на здобуття освітнього ступеню:	магістра
за спеціальністю:	061 Журналістика
галузі знань:	06 Журналістика

Рівне – 2019

Робоча програма **Соціальна інформатика**
галузі знань: 06 Журналістика, спеціальності: 061 Журналістика

Розробник: **Лотюк Ю. Г.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математичного моделювання

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри математичного моделювання

Протокол від 27 серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри *И. Джунь* проф. Джунь Й. В.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету кібернетики

Протокол від 30 серпня 2019 року № 1

Голова *Ю. Г. Лотюк* доц. Лотюк Ю. Г.
(підпис)

Гарант освітньої програми «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика» у галузі знань 06 «Журналістика» рівня вищої освіти другого (магістерського)

проф. Мітчук О. А.

О. А. Мітчук
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6/6	<p>Рівень вищої освіти: другий (магістерський)</p> <p>Галузі знань: 06 Журналістика</p> <p>Спеціальність: 061 Журналістика</p>	Обов'язкова освітня компонента	
Змістових модулів – 1		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 180/180		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		40 год.	20 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	150 год.
		Індивідуальні завдання:	
60 год.			
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу - вивчення майбутніми фахівцями основ соціальної інформатики, формування їх інформаційної культури, виявлення актуальних проблем сучасного інформаційного суспільства в світі та знаходження шляхів їх вирішення.

Завдання курсу: формування світогляду, основних вмінь орієнтуватися в новій інформаційній реальності, сприймати процес інформатизації, процес переходу до постіндустріального, інформаційного суспільства як найважливішого складника світового розвитку; формування уявлення про нагальну потребу оволодіння комп'ютерними технологіями, без чого неможливо органічне включення в сучасне інформаційне середовище і активне сприяння його розвитку, методологічна підготовка до подальшого вивчення, освоєння і розробки інформаційних технологій в соціальній роботі. В результаті освоєння курсу студент зможе застосовувати методи і засоби обробки соціальних даних, оперувати інформаційними об'єктами, ставити і вирішувати завдання в професійній сфері.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

структуру і особливості, основи культури комунікативних процесів у сучасному суспільстві; основні характеристики процесів збору, передачі, пошуку, обробки і накопичення інформації; основні технології та області застосування психосоціальної роботи, соціальної медицини; основні види офісних програм і методи роботи з ними; алгоритми обробки числової і текстової інформації.

вміти:

сприймати інформацію і розуміти її суть і значення в розвитку сучасного суспільства; використовувати бази даних з соціальної роботи; користуватися офісними програмами: текстовим процесором, електронними таблицями, базами даних. володіти: навичками порівняльного аналізу загального і специфічного в розвитку соціальної роботи; комунікативними технологіями в сфері соціального обслуговування; технічними засобами для вимірювання основних параметрів у соціальних процесах.

Загальні компетентності :

ЗК2. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та виявляти ініціативу та підприємливість

ЗК5. Здатність використовувати іноземні мови у популяризації своєї дослідницької та/або інноваційної роботи.

Фахові компетентності :

ФК3. Здатність виконувати складні завдання і вирішувати складні проблеми, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної чи недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ФК5. Здатність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах дослідницької та/або інноваційної роботи, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ФК7. Здатність здійснювати аналіз та відбирати необхідну інформацію, зберігати та передавати її; опанувати та впроваджувати системи якості на підприємстві

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною «вступ до магістерських студій» забезпечить наступні результати:

ПР 2. Застосовувати в навчальній і професійній діяльності необхідні джерела інформації, використовувати Інтернет для пошуку інформації, опрацьовувати та аналізувати відповідну інформацію.

ПР 4. Володіти іноземною мовою на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність; працювати з джерелами фахової інформації іноземною мовою.

ПР 5. На основі здобутих знань уміти організувати роботу редакції в різних типах ЗМІ; формувати ефективну комунікаційну стратегію, організувати і контролювати командну професійну діяльність.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальна інформатика: предмет та задачі курсу

Індустріальне, постіндустріальне, інформаційне суспільство. Критерії вступу суспільства в постіндустріальний, інформаційний період розвитку. Закон експоненціального зростання обсягу знань. Еволюція соціальних систем, діаграма Парето. Інформатизація суспільства - визначення поняття. Інформатизація як єдність процесів комп'ютеризації, медіатизації та інтелектуалізації. Основні теоретико-методологічні підходи до інформатизації. Інформатизація та екологічнобезпечний, сталий розвиток. Інформація та інформаційний обмін інформацією

Тема 2. Семантичні основи соціальної інформатики. Інформологія – загальна теорія інформації.

Інформація - поняття. Коротка характеристика теоретичних концепцій і підходів до вивчення закономірностей інформаційного обміну: теорія інформації К. Шеннона, Дані, інформація, знання - співвідношення понять. Формалізація знань: методи і прийоми. Технологія, інформаційна технологія. Власне-інформаційна технологія. Видільна інформація, пошук і впорядкування інформації.

Тема 3. Вплив журналістської діяльності на перебіг інформаційних подій та обмін інформацією.

Ресурсна та соціокультурна концепції інформаційного середовища як простору соціальних комунікацій. Типи обмінів у суспільстві. Матеріально-енергетичний та інформаційний обміни. Фази інформаційних обмінів у суспільстві. Усна, письмова, книжкова та комп'ютерна фаза інформаційного обміну. Системи штучного інтелекту, експертні системи - постановка задачі, підходи до її вирішення, області застосування.

Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства.

Інформаційний криза початку 70-х років ХХ століття :передумови, зміст, симптоми у соціальній практиці, наслідки. ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС - визначення поняття. Основні проблеми досліджень у галузі інформаційних ресурсів суспільства. Знання як національне багатство. Проблема "витоку мізків".

Форми матеріалізації інформаційних ресурсів суспільства. Проблема "електронізації" інформаційних фондів. Автоматизовані інформаційні ресурси. Фактографічні бази соціальних даних. Діяльність журналіста в еру інформатизації.

Тема 5. Вплив журналістської діяльності на розвиток процесу інформатизації

Технічний аспект соціальних передумов інформатизації. Передумови інформатизації в економічній, політичній, культурно-духовній і соціальній сферах суспільства. Вихідні умови й альтернативні варіанти розвитку процесу інформатизації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.												
Тема 1. Соціальна інформатика: предмет та задачі курсу	32	4	4		12	12	36	2	4			30
Тема 2. Семантичні основи соціальної інформатики. Інформологія – загальна теорія інформації.	34	4	6		12	12	36	2	4			30
Тема 3. Вплив журналістської діяльності на перебіг інформаційних подій та обмін інформацією.	38	4	10		12	12	36	2	4			30
Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства.	38	4	10		12	12	36	2	4			30
Тема 5. Вплив журналістської діяльності на розвиток процесу інформатизації	38	4	10		12	12	36	2	4			30
Разом за змістовим модулем 1	180	20	40	–	60	60	180	10	20	–	–	150
Усього годин	180	20	40	–	60	60	180	10	20	–	–	150

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна інформатика: предмет та задачі курсу	4/4
2	Семантичні основи соціальної інформатики. Інформологія – загальна теорія інформації.	6/4
3	Соціальні комунікації: історія, сучасність, перспективи.	10/4
4	Інформаційні ресурси суспільства	10/4
5	Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови і наслідки	10/4
	Разом	40/20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Соціальна інформатика: предмет та задачі курсу	12/30
2	Семантичні основи соціальної інформатики. Інформологія – загальна теорія інформації.	12/30
3	Соціальні комунікації: історія, сучасність, перспективи.	12/30
4	Інформаційні ресурси суспільства	12/30
5	Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови і наслідки	12/30
	Разом	60/150

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1:				
Тема 1. Соціальна інформатика: предмет та задачі курсу Індустріальне, постіндустріальне, інформаційне суспільство. Критерії вступу суспільства в постіндустріальний, інформаційний період розвитку. Закон експоненціального зростання обсягу знань. Еволюція соціальних систем, діаграма Парето. Інформатизація	Розв'язування ситуаційних завдань Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.	Теоретичне усне опитування або міні-тест	<i>Література</i> <i>а: основна (1-6), додаткова (1-7)</i>	12

<p>суспільства - визначення поняття. Інформатизація як єдність процесів комп'ютеризації, медіатизації та інтелектуалізації. Основні теоретико-методологічні підходи до інформатизації. Інформатизація та екологічнобезпечний, сталий розвиток. Інформація та інформаційний обмін інформацією</p>				
<p>Тема 2. Семантичні основи соціальної інформатики. Інформологія – загальна теорія інформації. Інформація - поняття. Коротка характеристика теоретичних концепцій і підходів до вивчення закономірностей інформаційного обміну: теорія інформації К. Шеннона, Дані, інформація, знання - співвідношення понять. Формалізація знань: методи і прийоми. Технологія, інформаційна технологія. Власне-інформаційна технологія. Видільна інформація, пошук і впорядкування інформації.</p>	<p>Розв'язування ситуаційних завдань Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.</p>	<p>Теоретичне усне опитування або міні-тест</p>	<p><i>Література: основна (1-6), додаткова (1-7)</i></p>	<p>12</p>
<p>Тема 3. Вплив журналістської діяльності на перебіг інформаційних подій та обмін інформацією. Ресурсна та соціокультурна концепції інформаційного середовища як простору соціальних комунікацій. Типи обмінів у суспільстві. Матеріально-енергетичний та інформаційний обміни. Фази інформаційних обмінів у суспільстві. Усна, письмова,</p>	<p>Розв'язування ситуаційних завдань Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.</p>	<p>Опитування, тестовий контроль. Кейс-метод (аналіз педагогічних ситуацій)</p>	<p><i>Література: основна (1-6), додаткова (1-7)</i></p>	<p>12</p>

<p>книжкова та комп'ютерна фаза інформаційного обміну. Системи штучного інтелекту, експертні системи - постановка задачі, підходи до її вирішення, області застосування.</p>				
<p>Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства. Інформаційний криза початку 70-х років ХХ століття :передумови, зміст, симптоми у соціальній практиці, наслідки. ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС - визначення поняття. Основні проблеми досліджень у галузі інформаційних ресурсів суспільства. Знання як національне багатство. Проблема "витоку мізків". Форми матеріалізації інформаційних ресурсів суспільства. Проблема "електронізації" інформаційних фондів. Автоматизовані інформаційні ресурси. Фактографічні бази соціальних даних. Діяльність журналіста в еру інформатизації.</p>	<p>Захист презентацій Розв'язування ситуаційних завдань Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.</p>	<p>Опис ідеї власного дослідження</p>	<p><i>Література: основна (1-6), додаткова (1-7)</i></p>	<p>12</p>
<p>Тема 5. Вплив журналістської діяльності на розвиток процесу інформатизації Технічний аспект соціальних передумов інформатизації. Передумови інформатизації в економічній, політичній, культурно-духовній і соціальній сферах суспільства. Вихідні умови й альтернативні варіанти розвитку процесу інформатизації.</p>	<p>Захист презентацій Розв'язування ситуаційних завдань Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.</p>	<p>Опитування, тестовий контроль. Кейс-метод (аналіз педагогічних ситуацій)</p>	<p><i>Література: основна (1-6), додаткова (1-7)</i></p>	<p>12</p>

8. Індивідуальні завдання

1. Критерії вступу суспільства в постіндустріальний, інформаційний періоди свого розвитку.
2. Закон експоненціального зростання обсягу знань.
3. Поняття «інформатизація суспільства».
4. «Соціальна інформатика» - визначення, предметне поле досліджень, структура наукового знання.
5. Технічний аспект соціальних передумов інформатизації.
6. Наслідки інформатизації в соціально-економічній сфері.
7. Поняття «інформаційний ресурс суспільства».
8. Ресурсний та соціокультурний підходи до розгляду поняття «Інформаційним середовище».
9. «Витік умів»: загальна характеристика проблеми.
10. Автоматизовані інформаційні ресурси, оцінка їх стану.
11. Фактографічні бази соціальних даних.
12. Поняття «інформаційний потенціал суспільства».
13. Проблеми адаптації людей з обмеженими фізичними можливостями в сучасному інформаційному середовищі.
14. Соціально-психологічні аспекти інформатизації. Комп'ютероманія і комп'ютеробія як соціальні явища.
15. Соціальні аспекти інформатизації. Комп'ютерна злочинність як соціологічна категорія.
16. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави.
17. Напрями аналізу змін соціальної структури суспільства в результаті інформатизації.
18. Тенденції у зміні сучасної структури суспільства: інформаційний аспект.
19. Напрями аналізу змін соціальної структури суспільства в результаті інформатизації.
20. Інформатизація суспільства: економічний вимір.

Разом індивідуальна робота - 30 год.

9. Методи навчання

Інтерактивні лекції, евристичне навчання, кейс-метод, лекції-дискусії, мозковий штурм, обмін думками (think-pair-share), практико-орієнтоване навчання, творчий метод, тренінги в активному режимі

10. Методи контролю

Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестова перевірка знань, поточні контрольні роботи, підсумковий контроль (залік).

11. Питання на залік

1. Предмет та задачі курсу “Соціальна інформатика”.
2. Поняття індустріального інформаційного суспільства
3. Поняття постіндустріального інформаційного суспільства.

4. Критерії вступу суспільства в постіндустріальний, інформаційний період розвитку.
5. Закон експоненціального зростання обсягу знань.
6. Процеси інформатизації суспільства.
7. Взаємопов'язані процеси: медіатизація, комп'ютеризація, інтелектуалізація.
8. Концепція Інформатизації суспільства.
9. Державна політика в галузі інформатизації.
10. Поняття інформації.
11. Інформологія як наука про процеси і завданнях передачі, розподілу, обробки і перетворення інформації.
12. Теорія інформації в сенсі Шеннона.
13. Теоретичні концепції та підходи до вивчення закономірностей інформаційного обміну.
14. Поняття інформації по Вінеру.
15. Теоретична модель семантичної теорії інформації.
16. Поняття тезауруса в теоретичній моделі семантичної теорії інформації.
17. Матерія, енергія, інформація, знання – зв'язок понять.
18. Біхевіористська модель для кожного типу інформації.
19. Модель інформації Харраха.
20. Формалізація знань: методи і прийоми.
21. Ієрархічна модель знань.
22. Соціальні комунікації: історія, сучасність, перспективи.
23. Матеріально-енергетичний та інформаційний обміни у суспільстві.
24. Історичні фази у вдосконалення ефективності інформаційного обміну.
25. Експертні системи - постановка задачі.
26. Експертні системи - підходи до вирішення задач.
27. Експертні системи - області застосування.
28. Інформаційний криза початку 70-х років ХХ століття.
29. Явище інформаційного "інформаційного "вибуху" (лавиноподібного зростання обсягів соціоінформації).
30. Визначення поняття "інформаційний ресурс".
31. Національні інформаційні ресурси.
32. Знання як національне багатство. Проблема "витоку мізків".
33. Проблема "електронізації" інформаційних фондів.
34. Інформаційний ринок — стан та перспективи розвитку.
35. Автоматизовані інформаційні ресурси
36. Класифікація БД за структурою, призначенням і способом доступу.
37. Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови і наслідки.
38. Технічний аспект соціальних передумов інформатизації.
39. Передумови інформатизації в економічній, політичній, культурно-духовній і соціальній сферах суспільства.
40. Вихідні умови й альтернативні варіанти розвитку процесу інформатизації.
41. Принципи формування інформаційного середовища суспільства.
42. Комунікаційна мережа: вузли та канали зв'язку.

43.активізація інформаційного ресурсу суспільства, роль у цьому соціальних структур та інститутів.

44.Склад інформаційної техносфери як основи інформаційного середовища суспільства.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
12	12	12	12	12		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Відеопроєктор

2. Нетбук з встановленим Windows 2010

Основними видами занять, які проводяться під керівництвом викладача, є лекції та лабораторні роботи і самостійна робота.

На лекціях розглядаються загальні теоретичні положення дисципліни. Під час проведення лекцій використовуються мультимедійні засоби для інтерактивної демонстрації прикладів та графічного матеріалу. До кожної лекції студентам додається презентація основних положень.

При виконанні лабораторних робіт зміцнюються знання, отримані на лекціях, набуваються первинні навички з організації та обслуговування баз даних, розглядаються типові предметні області, дії розробників та адміністраторів в стандартних ситуаціях .

При самостійній роботі студенти набувають навички самостійного освоєння інструментарію проектування програмного забезпечення, які не використані в

навчальному процесі та поглиблюються свої знання щодо технологій доступу до даних.

Методичне забезпечення курсу: презентації лекцій – ел.вигляд

12. Рекомендована література

Базова

1. Вайдлих В. Социодинамика: системный подход к математическому моделированию в социальных науках. М.: Либроком, 2015.
2. Градосельская Г.В. Сетевые измерения в социологии: учебное пособие. М.: Изд. дом «Новый учебник», 2014. С. 10.
3. Плотинский Ю.М. Модели социальных процессов: Учебное пособие для высших учебных заведений. Изд. 2-е, перераб. и доп. М.: Логос, 2020.
4. Ивасенко А. Г. Информационные технологии в экономике и управлении: учебное пособие/А.Г. Ивасенко, А.Ю. Гридасов, В.А. Павленко.-3-е изд.,стер.-М.:КНОРУС, 2019.-154 с.
5. Таненбаум Э.Компьютерные сети.-4-е изд.-СПб.: Питер, 2017.- 992 с.

Допоміжна

1. Назарчук А.В. О сетевых исследованиях в социальных науках // Социологические исследования. 2016. № 1. С. 39 — 51.
2. Ожиганов Э.Н. Моделирование и анализ политических процессов: учеб.пособие. М.: РУДН, 2019.
3. Полтерович В.М. Становление общего социального анализа // MPRA Paper.
4. Филонович С.Р., Кушелевич Е.И. Теория жизненных циклов организации.
5. Фукуяма Ф. Великий разрыв. М.: Издательство АСТ, 2013.
6. Фукуяма Ф. Доверие. Социальные добродетели и путь к процветанию. М.: Издательство АСТ, 2014.
7. Хафизова И.Ф. Авторская модель экспертной системы для определения настроения граждан в социальных сетях // Власть. 2012. № 4. С. 90

15. Інформаційні ресурси

1. ПЕОМ IBM PC XT/AT
2. Linux Fedora Core 32
3. Windows 10